

VODA

OD MITA DO ARHITEKTURE

DNEVI EVOPSKE KULTURNE DEDIŠČINE IN TEDEN KULTURNE DEDIŠČINE

23. –29.9.2017

PROGRAM PRIREDITEV IN DEJAVNOSTI NA LOŠKEM

Namen Dnevov evropske kulturne dediščine (DEKD) je spodbuditi zanimanje javnosti za varstvo kulturne in naravne dediščine ter javnosti predstaviti idejo o skupni kulturni dediščini, o bogastvu in kulturni raznolikosti Evrope.

V okviru Tedna kulturne dediščine (TDK) si prizadevamo z različnimi aktivnostmi spodbujati večjo vključenost vsebin s področja ohranjanja kulturne in naravne dediščine tudi v vzgojno-izobraževalne procese, v formalnem in neformalnem izobraževanju.

Z izbiro teme, Voda – od mita do arhitekture, se v letošnjem letu Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije pridružuje skupni evropski temi, ki je posvečena naravi. S tem želijo opozoriti na ustrezen odnos do vode in vodnih virov, ki so bili tudi v zgodovinskem kontekstu skupni in na ogroženo dediščino, med katerimi so tudi gospodarski objekti povezani z vodo ter se približati ciljem trajnostnega razvoja sodobne slovenske družbe.

PREDAVANJA

22. september ob 20. uri

Jurjeva dvorana, Stara Loka 64

- **Strahlov večer: Dr. France Štukl in Jože Štukl, mag.**

Od rimskega vodovoda na Puštalu pri Trnju preko mlinov, žag in štirn do prvega vodovoda v Stari Loki

Oče in sin, zgodovinar dr. France Štukl in arheolog Jože Štukl, mag., bosta spregovorila o dolgi zgodovini vodovodnih napeljav na širšem območju Stare Loke, od antičnega lončenega vodovoda na hribu Puštal nad Trnjem pa vse do starološkega vodovoda iz leta 1900, prvega v Loki in njeni okolici. Gonilna sila njegove izgradnje je bil starološki graščak Karel vitez pl. Strahl (1850–1929). Dr. France Štukl se bo dotaknil tudi staroloških vodnjakov, po domače štirn, in predstavil vodne pogone v nekdanji občini Stara Loka, od Veštrskega, Bitencovega in Pahovčevega mlina, Pammerjeve in Dolenčeve žage pa vse do Strahlove vodne naprave iz leta 1905. Slednja naj bi poganjala krožno žago, slamoreznico in mlatilnico, vendar se zaradi kroničnega pomanjkanja vode ni nikdar zares obnesla in je bila leta 1922, ko je graščak pisal svoje spomine, že nerabna.

Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka

Klemen Karlin, 031 360 369

lonka@staraloka.si

www.staraloka.si

26. september ob 18. uri

Sokolski dom Škofja Loka, Mestni trg 16

- **Dr. France Štukl: Vodni pogoni na Škofjeloškem**

Najstarejši vodni pogoni na Škofjeloškem so mlinci in žage. Najpomembnejši so bili mlinci, ki so bili ključni za predelavo hrane in jih poznamo že iz antike. Ker so bili mlinci povezani s hrano, so bili deležni obilne kontrole. Poznamo mlinski red cesarice Marije Terezije iz leta 1770. Vodne žage nimajo tako dolgega razvoja kot mlinci in jih poznamo šele iz srednjega veka. Na Loškem je

najstarejša Časova žaga v Železnikih iz leta 1358. Več o mlinskih kolesih in vodnih kamnih, mlinih in mlinarjih ter o razcvetu in propadu mlinov in vodnih žag bo spregovoril izjemen poznavalec zgodovine nekdanjega loškega gospostva.

Občina Škofja Loka

27. september ob 19. uri

Loški muzej Škofja Loka, Grajska pot 13

- **Tomaž Furlan: Konservatorsko-restavratorski projekt restavriranja vaškega vodnjaka v Retečah**
Vaški vodnjak v Retečah pri Škofji Loki je bil opuščen in kar nekaj časa delno prekrit s cestnim nasipom. Ob obnovi kanalizacije se je ponudila priložnost, da se v vaško središče povrne izgubljena infrastruktura – vodnjak oziroma vaška štirna. Akademski kipar Tomaž Furlan se je ob pomoči študenta strojništva tako posvetil raziskovanju optimalnega načina črpanja. Problematike, povezane z vzpostavitvijo ročne črpalke, so se kar vrstile: velika globina vodnjaka, ukrivljenost jaška, omejen prostor za črpalke, kratek hod ročice itd. Verjetno največja težava pa je pozabljeno znanje izdelave ročnih črpalk. Kako se jih torej izdelava danes?

Loški muzej Škofja Loka

marija.demsar@loski-muzej.si

www.loski-muzej.si

5. oktober ob 18. uri

Sokolski dom Škofja Loka, Mestni trg 16

- **Mohor Demšar: Otrokov razvoj ob dobrih igračah**

Občina Škofja Loka, Rokodelski center DUO Škofja Loka

rokodelskicenter@skofja-loka.com

DELAVNICE

27. september ob 17. uri

Rokodelski center DUO Škofja Loka, Mestni trg 34

- **Delavnica izdelave dražgoških kruhkov**

Rokodelska delavnica z mojstricama Alenko Lotrič in Bredo Tolar

Dražgoški kruhki so ročno oblikovani in okrašeni medeni kruhki, ki so dobili ime po vasi Dražgoše pri Železnikih v Selški dolini. Na delavnici izdelovanja dražgoških kruhkov bomo spoznali kulturno dediščino kraja z ustvarjalnim kreiranjem iz medenega testa. Obiskovalci boste izvedeli, kako so

nastali dražgoški kruhki, ter se preizkusili v pripravi testa, oblikovanju, okrasitvi in peki teh kruhkov.

Zaželene so prijave na delavnici: jerneja.lotric@ra-sora.si

28. september ob 17. uri

Muzej Železniki, Na Plavžu 58, Železniki

- **Izdelava loških kruhkov in prikaz rezbarjenja lesenih modelov zanje v Muzeju Železniki**

Rokodelska delavnica z mojstricama Petro Plestenjak Podlogar in Lili Panjtar

Ta mal kruhk, meden kruhk, kruhk so izrazi za medeno pecivo, imenovano mali kruhek, ki ga pečejo na Škofjeloškem. Izdeluje se na dva načina: v Škofji Loki in okolici ga odtiskujejo v posebej za to rezbarjene lesene modele, v Selški dolini, predvsem v Železnikih in Dražgošah, pa medeno testo oblikujejo in krasijo ročno. Mali kruhek je narejen iz ržene ali pšenične moke, medu, popra, cimeta, nageljnovih žbic in jelenove soli. Na rokodelskih delavnicah bodo z vami mojstrice rokodelke, ki nadaljujejo to tradicijo iz 18. stoletja.

Zaželene so prijave na delavnici: jerneja.lotric@ra-sora.si

Rokodelski center DUO Škofja Loka, Razvojna agencija Sora, d. o. o.

www.ra-sora.si

www.visitskofjaloka.si/si

RAZSTAVE

RAZSTAVA NA GIMNAZIJI ŠKOFJA LOKA

25. september–2. oktober

Odprto vsak dan med tednom od 8h do 20h

Gimnazija Škofja Loka, Podlubnik 1b

- **»Voda«, fotografska razstava**

Razstava predstavlja različne projekte in dejavnosti, ki so v povezavi z vodo potekali v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah – članicah UNESCO ASP mreže šol.

Gimnazija Škofja Loka

ana.megusar1@guest.arnes.si

RAZSTAVA V KNJIŽNICI IVANA TAVČARJA ŠKOFJA LOKA, NA DVEH LOKACIJAH

Odprtje: 28. september ob 18. uri

28. september–31. oktober

Odprto vsak dan med tednom od 8h do 19h

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka, Šolska ulica 6

- **Življenje meščanov ob reki Sori**

Reka Sora je imela velik vpliv na življenje prebivalcev mesta. Razstavljene bodo fotografije in stare razglednice in predstavljena bodo pričevanja ljudi o življenju, dogodkih in obrteh ob reki.

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka

info@knjiznica-skofjaloka.si

www.knjiznica-skofjaloka.si

28. september–31. Oktober

Odprto vsak dan med tednom od 12h do 19h

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka – Mladinski oddelek, Kapucinski trg 4

- **Povodni mož v Zupančevih pripovedkah**

Slikarska razstava predstavlja otroška dela na temo Povodni mož v Zupančevih pripovedkah.

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka

info@knjiznica-skofjaloka.si

www.knjiznica-skofjaloka.si

RAZSTAVE V SOKOLSKEM DOMU ŠKOFJA LOKA IN V OKNU LOŠKE HIŠE

Odprtje: 29. September ob 18. uri

29. september–25. oktober

Odprto vsak dan med tednom razen ponedeljka od 10h do 12h in od 17h do 19h

Sokolski dom Škofja Loka in Okno Loške hiše, Mestni trg 16, 15

- **»Lesene igrače skozi čas«, zbirka Mohorja Demšarja**

Dr. Mohor Demšar je dipl. ing. elektrotehnike, waldorfski učitelj, magister filozofije ter odličen poznavalec in zbiratelj dobrih igrač. Navdušenec nad lesenimi igračkami je postal zbiratelj in predavatelj o dobrih igračah in igrah, ki s potujočo razstavo Lesene igrače skozi čas opozarja na pomen dobrih igrač na otrokov razvoj.

Rokodelski center DUO Škofja Loka, Občina Škofja Loka, Sokolski dom Škofja Loka
agata.pavlovec@sokolskidom.si
rokodelskicenter@skofja-loka.com

- **»Loka v času Slavka Flisa: 1897–1920«, razstava starih razglednic ob 120-letnici turizma**
Na pobudo učitelja Slavka Flisa je bilo septembra 1897 ustanovljeno Olepševalno društvo v Škofji Loki. Naravne lepote in kulturnozgodovinski potencial Loke sta bila glavna atributa za pospeševanje olepševanja mesta in njegove okolice. Društvo je uredilo sprehajalno pot – Flisovo pot, uredilo javno kopališče v Vincarjih, zasadilo drevorede in s turistično promocijo privabilo številne tujece od blizu in daleč. V tem času se je tujski (turistični) promet v Škofji Loki zelo razmahnil.

Na eni izmed klopic so loški študentje Flisa ovekovečili takole: »Preljubi Slavko Flis, škoda je, keder nis' b'lj široke klopi naridu, de b'se člov'k komot usidu.«

Turistično društvo Škofja Loka, Občina Škofja Loka, Sokolski dom Škofja Loka
td-skofja.loka@siol.net
www.skofjaloka.info

- **»Skrivnostne ptice naših voda«, razstava fotografij dijakinje Vanese Bezlaj**
Vanesa Bezlaj je dijakinja 2. letnika Gimnazije Škofja Loka, je ljubiteljica in raziskovalka ptic ter odlična fotografinja. Za svoje fotografije je prejela vrsto nagrad. Tokrat razstavlja fotografije vodnih ptic.

Gimnazija Škofja Loka, Občina Škofja Loka, Sokolski dom Škofja Loka
ana.mequsar1@quest.arnes.si

- **»Les in voda«, razstava lesenih maket**

Razstava lesenih maket, ki so jih oblikovali in raziskali dijaki, študenti in učitelji srednje Šole za lesarstvo.

Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za lesarstvo, Občina Škofja Loka, Sokolski dom Škofja Loka
Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za lesarstvo

ssl@scsl.si

www.scsl.si/srednja-sola-za-lesarstvo

PROJEKTNI TEDNI v Vrtcu in Osnovnih šolah

23.–29. september

Vrtec Škofja Loka, Podlubnik 1d

Raziskovanje mostov in voda

Otroci bodo skupaj z vzgojiteljicami in vzgojitelji spoznavali mostove na Loškem ter vodo kot pomemben vir življenja in dela ljudi skozi zgodovino na območju sotočja obeh Sor in tisočletnega mesta Škofje Loke. Ob zaključku projektnega tedna bodo na skupni prireditvi nastopili z otroškim pevskim zborčkom Murenčki. Otroci bodo zapeli pesmici Ob bistrem potoku je mlin in Dekle je po vodo šla. Vsak oddelek bo pripravil tudi svojo zgodbo, anekdotni zapis ali opazovalni zapis otrok ob opazovanju izbrane vode, mosta, mostička ...

Vrtec Škofja Loka

gasper.krek@vrtec-skofjaloka.si

www.vrtec-skofjaloka.si

23.–30. September

Vodna sila v vsakdanjem načinu življenja ljudi

Osnovna šola Ivana Groharja in Osnovna šola Jela Janežiča, Podlubnik 1

Učenci bodo v lokalnem okolju odkrivali, kako pomembna je bila za preživetje vodna sila, ki je poganjala mline in žage. V praktičnem delu delavnice bodo izdelovali vodne mlinčke

in preprosta plovila iz naravnih materialov ter preizkusili njihovo delovanje v Vincarskem potoku. Starejši učenci bodo v domačem okolju spoznavali pomen vodnih virov in vodne sile v vsakdanjem življenju ljudi v preteklosti in danes. S pomočjo zbiranja ustnih virov se bodo osredotočili na pomen tovrstne dediščine in njenega pomena za ljudi.

Osnovna šola Ivana Groharja, Osnovna šola Jela Janežiča

irena.peternel.ip@gmail.com

helena.maticic.hostnik@gmail.com

www.groharca.si

25.–29. september

Osnovna šola Jela Janežiča, Podlubnik 1

Voda nekoč in danes

Z branjem zgodb in drugih pisnih virov ter raziskovanjem materialnih ostankov preteklosti bodo učenci spoznavali odnos naših prednikov do vode in ga primerjali z današnjim odnosom. Dejavnosti bodo fotografsko in pisno dokumentirali ter se preizkusili v praktičnih izvedbah. Najmlajši učenci bodo ob zgodbah in pravljicah iz zbirke pripovedk Kamniti most spoznavali pestro zgodovino na Škofjeloškem in se preizkusili v izdelovanju svojega mostu. Sodelovali bodo z učenci sosednjih šol in vrtca ter tako tudi simbolno gradili mostove med nami. Starejši učenci bodo odšli na »fotolov« za ostanki mlinov, žag in hidroelektrarn. Izpeljali bodo mini raziskavo, koliko je v bližini še delujočih hidroelektrarn in kaj se je v zadnjih desetletjih na tem področju spremenilo.

Osnovna šola Jela Janežiča

jela.janezica@os-jela-janezica.si

www.os-jela-janezica.si

23.–30. september

Osnovna šola Cvetka Golarja, Frankovo naselje 51

Raziskujemo pomen vode v kulturni dediščini

V projektne tedne bodo učenci na različne načine raziskovali pomen vode v okviru teme Voda – od mita do arhitekture. V prvem razredu bodo čarali z vodo, v drugem razredu bodo ugotavljali, da brez vode ni življenja, v podružnici v Retečah bodo raziskovali vaške vodnjake, pri gospodinjstvu bodo kuhali in poudarili varčevanje z vodo, pri naravoslovju in biologiji si bodo ogledali mokrišča v Godešiču, pri slovenščini ter likovni in glasbeni umetnosti se bodo pogovarjali o mitologiji, bajeslovju, ljudski pesmi, šegah in navadah, povezanih v vodo. Učenci bodo o dogodkih zbirali gradivo, izdelke, ki bodo nastajali, pa bodo predstavili na razstavi.

Osnovna šola Cvetka Golarja

vanja.jordanov@oscg.si

www.oscg.si

25.–29. september

Osnovna šola Škofja Loka-Mesto, Šolska ulica 1

Mostovi

Raziskovali bomo vodne vire v domači pokrajini ter razlike v uporabi vode nekoč in danes. Spoznavali bomo pomen vode ter rek za človeštvo skozi zgodovino. Ugotavljali bomo, kako sta povezani voda in arhitektura. Izdelovali bomo makete vaških vodnjakov in varovanih mostov ter pripravili razstavo. Dramatizirali in zaigrali bomo pripovedki Lojzeta Zupanca Kamniti most ter Hudičeva brv. Upodobili bomo ilustracije in slike na temo prebranih mitov, legend in pripovedk ter šivali in vezli ovitke za kozarce z emblem vode. Spoznavali bomo umetnost, tematsko vezano na vodo, hkrati pa se bomo spraševali, kako sta povezani voda in ekologija.

Osnovna šola Škofja Loka-Mesto

barbara.jelenc@ossklm.si

www.ossklm.si

ZAKLJUČNA PRIREDITEV DEKD

29. september ob 9. in 11. uri

Sokolski dom Škofja Loka, Mestni trg 16

- »Dekle je po vodo šlo ... Kam pa?«

Škofji Loki so Dnevi evropske kulturne dediščine postali stalnica. Šolam in vrtcu je njihova tematika izziv, na katerega se z veseljem odzovejo in organizirajo projektne tedne. Tematika Voda – od mita do arhitekture pa je za naše mesto in okolico kot voda na mlin. Mesto je nastalo na sotočju Selške in Poljanske Sore in je od nekdaj povezano z vodo. Tu so mostovi, mlini, vodnjaki, zanimiva obrežja, mokrišča ... Otroci bodo v tem tednu spoznavali kulturno in naravno dediščino, značilnosti vode kot snovi ter se spraševali o odnosu do vode v današnjem času. Na zaključni prireditvi DEKD v Sokolskem domu bodo v sliki, besedi, plesu, glasbi in dramatizaciji predstavili svoje odkrivanje vode. So se podali v preteklost ali sedanost, k arhitekturi ali v naravo?

Občina Škofja Loka, Gimnazija Škofja Loka, OŠ Škofja Loka-Mesto, OŠ Ivana Groharja, OŠ Cvetka Golarja, OŠ Jela Janežiča in Vrtec Škofja Loka

agata.pavlovec@sokolskidom.si

29. september od 10. do 12. ure

Mestni trg

- **Delavnica izdelave vodnih mlinčkov, Ob bistrem potočku je mlin... Sestavi si svoje vodno kolo in ga preizkusi.**

Z dijaki in mentorji Srednje šole za lesarstvo boste v petek 29. 9. V dopoldanskem času lahko ustvarjali čisto prave lesene vodne mlinčke.

Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za lesarstvo

ssl@scsl.si

www.scsl.si/srednja-sola-za-lesarstvo

Organizator: Občina Škofja Loka

Koordinator: Agata Pavlovec

Soorganizatorji:

Loški muzej Škofja Loka (Jana Fojkar, Marija Demšar)

Knjižnica Ivana Tavčarja (Saša Ambrožič)

Razvojna agencija Sora - Center DUO (Katarina Sekirnik)

Turistično društvo Škofja Loka (Marko Pleško)

Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka (Klemen Karlin)

Vrtec Škofja Loka (Gašper Krek, Janja Bogataj)

OŠ Cvetka Golarja (Slavica Peternel, Vanja Jordanov, Marija Trilar, Špela Ferle)

OŠ Ivana Groharja (Irena Peternel, Helena Matičič Hostnik)

OŠ Jela Janežiča (Irena Prašnikar)

OŠ Škofja Loka-Mesto (Elizabeta Proj, Barbara Jelenc)

Gimnazija Škofja Loka (Ana Prevc Megušar)

Šolski center Škofja Loka, Srednja lesna šola (Irena Leban, Aleš Malnarič)

Škofja Loka, september/oktober 2017